

УДК 620.9

Т.А. Ковальський

Бурштинський енергетичний коледж ІФНТУНГ, Україна

РОЗВИТОК АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ В КОНТЕКСТІ ЗМІЦНЕННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

T.A. Kovalsky

DEVELOPMENT OF ALTERNATIVE RESOURCES OF ENERGY IN THE CONTEXT OF STRENGTHENING OF ENERGY SAFETY OF THE STATE

Однією із основних передумов ефективного функціонування всіх галузей економіки виступає забезпечення енергетичної незалежності держави, шляхом раціонального використання наявних енергоресурсів. Динаміка розвитку енергетики в світі характеризується тенденцією до поступової заміни традиційних паливно-енергетичних ресурсів, які мають обмежені запаси і приносять значну шкоду навколишньому середовищу відновлюваними, тобто альтернативними джерелами енергії.

Україна імпортує близько 70% обсягу природного газу власного споживання і за структурою енергетичного балансу вважається енергодефіцитною країною. Енергоємність економіки, зумовлена обмеженістю власних енергоносіїв та постійним зростанням цін, в 3-4 перевищує аналогічні показники європейських країн. Саме стимулювання розвитку нетрадиційних джерел енергії належить до пріоритетних напрямів енергетичної політики України, акцентованої на економію традиційних енергоресурсів [1].

Протягом останніх років в Україні спостерігається динаміка нарощування потужностей відновлювальних джерел енергії (ВДЕ), зокрема протягом 2016 року встановлено 1117 Мвт потужностей ВДЕ, які виробляють близько 1% енергії у загальному обсязі відпущеної електроенергії [2]. Основними напрямками використання відновлювальних джерел енергії є вітрова енергія, сонячна енергія, геотермальна енергія, енергія річок, біомаси. Серед усіх відновлювальних джерел енергії найбільшу частку займають вітрові та сонячні електростанції [1].

За аналітичними дослідженнями Міжнародного агентства з відновлювальних джерел (IRENA) технічно можливий потенціал залучення альтернативних джерел енергії до 2030 року може становити 22Гвт встановлених потужностей, що свідчить про економічну доцільність розвитку даних джерел енергії [2]. Успішна реалізація наявних можливостей залежить в першу чергу від державної підтримки та стабільності нормативно-правової бази.

В цьому плані, головним стратегічним документом, який визначає основні засади розвитку відновлювальної енергетики України є «Енергетична стратегія України на період до 2035 року». Вона прогнозує до 2025 року зростання частки відновлювальної енергетики на рівні 12% від ЗППЕ та не менше 25% - до 2035 року (включаючи всі гідроенергуючі потужності та термальну енергію). Стратегією передбачається сталий розвиток нетрадиційних джерел енергії, що зумовлює підвищення рівня енергетичної безпеки країни [3].

Своєрідним орієнтиром на шляху реалізації вищевказаної стратегії можна вважати перший у галузі нетрадиційної енергетики «Національний план дій з відновлювальної енергетики на період до 2020 року», затверджений Кабінетом Міністрів України 01 жовтня 2014 р. Даний документ відповідає вимогам Директиви ЄС 2009/28 щодо сприяння використанню енергії з відновлювальних джерел. В плані зазначені

індикативні показники, досягнення яких входить в зобов'язання України при вступі до європейських енергетичних товариств, зокрема частка енергії, отриманої з відновлювальних джерел енергії до кінця 2020 року повинна становити 11% у загальному енергоспоживанні країни [1].

Використовуючи досвід розвинутих європейських країн, які прогресивно розвивають альтернативну енергетику, в Україні з кінця 2009 року запроваджена система стимулювання розвитку відновлювальної енергетики у формі «зелених тарифів». Згідно закону України "Про внесення змін до деяких законів України щодо встановлення "зеленого" тарифу" оптовий ринок електричної енергії зобов'язаний купувати електроенергію, добуту з альтернативних джерел енергії по «зеленому тарифу», диференційованому за типом та потужністю об'єктів енергетики [4].

Проте, непослідовні дії органів державної влади щодо встановлення і перегляду тарифів, скасування податкових пільг та спрощення умов оподаткування послаблюють довіру до системи розвитку відновлювальних джерел енергії. Окрім цього, до інших потенційно стримуючих факторів в розвитку ВДЕ належать:

- зростання вартості приєднання до електромереж;
- обмеження в часі технічних умов на приєднання до електромережі;
- запровадження штрафів за дисбаланс.

Проблеми доступності фінансування в галузі через надмірні ставки кредитування (до 20%) та відсутність банківських програм, зумовлюють необхідність у проведенні комплексної державної політики стимулювання розвитку ВДЕ з використанням комунікаційних мереж.

До основних напрямів державної політики, спрямованої на підвищення рівня інвестиційної активності у сфері ВДЕ належать: оптимізація «зелених тарифів»; перегляд пільгових умов оподаткування; спрощення реєстраційних процедур, створення «єдиного вікна»; розробка конкурсних програм надання грантів на проекти; залучення громад до практики співфінансування та колективного інвестування.

Для вдосконалення нормативно-правової бази розвитку ВДЕ як на державному так і регіональному рівнях необхідно провести комплексний аналіз діючих правових норм на відповідність міжнародним зобов'язанням України в енергетичній сфері. Доцільною буде також мінімізація значної кількості підзаконних актів та програмних документів.

Таким чином, враховуючи технічний потенціал та за умови створення сприятливого інвестиційного середовища, наявності фінансування, оптимізації структури діючих «зелених тарифів» Україна вже до 2030 року зможе зайняти провідні позиції серед країн Європи в розвитку ВДЕ [2]. Тому, підтримка законодавчих ініціатив щодо стимулювання розвитку ВДЕ сприятиме диверсифікації джерел енергопостачання, модернізації енергоринку та зміцненню енергетичної безпеки держави.

Література

1. [Національний план дій з відновлюваної енергетики на період до 2020 року](#). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/902-2014-p>
2. Звіт «Розвиток відновлюваних джерел енергії в Україні». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zhytlo.in.ua/ua/napryamok/chista_energya/rozvitok_vdnovlyuvalnih_dzherel_energ_v_ukran.html
3. Енергетична стратегія України на період до 2035 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/doccatalog/list?currDir=50358>
4. Закон України "Про внесення змін до деяких законів України щодо встановлення "зеленого" тарифу". [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/601-17>